

رابطه ابعاد کمال‌گرایی با خلاقیت در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر شیراز

قوام ملتفت^{1*}؛ سمیه ساداتی فیروزآبادی²

دریافت: 91/11/01

پذیرش: 92/12/15

ضریب 0/82 به‌دست آمد. همچنین روایی این مقیاس‌ها نیز تأیید شدند.

نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد که کمال‌گرایی مثبت به‌صورت مثبت و کمال‌گرایی منفی به‌صورت منفی، قابلیت پیش‌بینی خلاقیت را در کل گروه و گروه دختران دارد. اما در گروه پسران فقط کمال‌گرایی منفی به‌صورت منفی قابلیت پیش‌بینی خلاقیت را دارد. یافته‌های این مطالعه از یک طرف شواهدی برای اثرگذاری کمال‌گرایی بر روی خلاقیت دانش‌آموزان فراهم می‌کند و از طرف دیگر نشان می‌دهد ابعاد کمال‌گرایی به‌صورت متفاوتی خلاقیت را پیش‌بینی می‌کند و کمال‌گرایی منفی اثر منفی بر خلاقیت دانش‌آموزان دارد.

واژگان کلیدی: ابعاد کمال‌گرایی، خلاقیت، دانش‌آموزان، جنسیت.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه ابعاد کمال‌گرایی با خلاقیت در دانش‌آموزان دبیرستانی انجام گرفته است.

پژوهش حاضر از نوع همبستگی است که روابط بین متغیرها را مورد بررسی قرار می‌دهد. بدین منظور از جامعه دانش‌آموزان شهر شیراز 354 نفر (186 دختر و 168 پسر دوره متوسطه) با روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای از مدارس شهر شیراز انتخاب شدند؛ شرکت‌کنندگان در پژوهش مقیاس‌های خلاقیت عابدی (2002) و مقیاس کمال‌گرایی-تری شورت و همکاران (1995) را تکمیل کردند.

مقیاس کمال‌گرایی دو بعد به نام‌های کمال‌گرایی مثبت و کمال‌گرایی منفی را ارزیابی می‌کند که ضریب آلفا برای زیرمقیاس‌های کمال‌گرایی مثبت و منفی به ترتیب 0/87 و 0/85 به‌دست آمد و برای مقیاس خلاقیت

*1. استادیار روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه یاسوج (نویسنده مسؤول) Rezamoltafet@yahoo.com

2. استادیار روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشگاه یاسوج somayehsadati@yahoo.com

مقدمه

(ریهامر و برولین⁴، 1999؛ جفری و کرافت⁵، 2001؛ استنبرگ، 2001) در این گروه از پژوهش‌ها، خلاقیت به صورت سیستمی متشکل از عناصر متعدد شناختی در بافت اجتماعی تعریف گردیده است. (استنبرگ، 2001) این گروه بر این باورند که خانواده، مدرسه، اجتماع و ویژگی‌های شخصی و فردی به عنوان عناصر شکل‌دهنده موقعیت خلاق مطرح هستند. به‌خصوص شخصیت افراد می‌تواند نقش مهم داشته باشد. به‌عنوان مثال فرد رنجور و مضطرب نمی‌تواند خلاق باشد بلکه، لازمه خلاقیت آرامش و انعطاف‌پذیری می‌باشد. در این زمینه ذکر چند پژوهش مساله را روشن تر می‌کند. به‌عنوان نمونه آمایل (1979، 1985، 1983، 1982، 2001) با توجه به تحقیقات خود اظهار می‌دارد که وجود جو رقابتی و شرایط اضطرابی مانع رشد و شکوفایی تفکر خلاق در افراد می‌گردد.

پارکر (2002) در تحقیقات خود رابطه‌ای منفی میان خلاقیت و اضطراب و نیز تحت فشار بودن را گزارش می‌دهد. کمال‌گرایی که به عنوان در نظر گرفتن معیارهای خیلی بالا برای ارزیابی پیشرفت تعریف شده است، می‌تواند مانع خلاقیت باشد؛ چرا که افراد کمال‌گرا معمولاً در شروع کارها مشکل دارند. (فلت و هیویت⁶، 2006) با وجود این برخی از پژوهشگران معتقدند که سازه کمال‌گرایی می‌تواند به صورت‌های بهنجار یا نابهنجار (هماچک⁷، 1978) و مثبت یا منفی (فروست⁸ و همکاران، 1990؛ تری - شورت⁹ و همکاران، 1995؛ فلت و هیویت، 2002، 2005، 2006؛ هاس و پراپاویس، 2003) روان‌رنجورانه¹⁰ یا مثبت باشد. (فروست و همکاران، 1990) کسانی که کمال‌گرایی مثبت (بهنجار) دارند، معیارهایی را برای خود در نظر می‌گیرند، اما به جای اینکه رسیدن و یا نرسیدن به آن معیارها برایشان

یکی از زمینه‌های مطلوب برای رشد انسان، خلاقیت می‌باشد. پیشرفت‌های بشری مدیون خلاقیت افراد بزرگ و خلاق بوده است که زمینه رفاه و آسایش را برای بشریت به ارمغان آورده‌اند. در واقع خلاقیت یکی از مفاهیم پیچیده مربوط به انسان است که ارائه تعریف روشن، بدون ابهام، دقیق و مورد پذیرش اکثریت روانشناسان و مربیان تعلیم و تربیت از آن مشکل می‌باشد. در فرهنگ واژگان ماکاری، خلاقیت به معنای تکامل فکر یا تخیلات فرد، به شکل اختراع و ابداع معنا شده است. در فرهنگ و بستر، خلاقیت توانایی یا قدرت ایجاد محصول نوین، از راه بکارگیری قدرت تصور و تحلیل ذکر شده است. (هاریس¹، 1998)

اکثر روانشناسان در این مطلب توافق دارند که خلاقیت به دستاوردهای تازه و ارزشمند² اشاره دارد. (ویسبرگ³، 1992 و رانکو، 2007) آیزنک (2000) معتقد است خلاقیت فرایند روانی می‌باشد که، منجر به حل مسأله، ایده‌سازی، مفهوم‌سازی، ساختن اشکال هنری، نظریه‌پردازی و تولیداتی می‌شود که بدیع و یکتا باشند. چون خلاقیت ویژگی برجسته و مطلوب است. بنابراین یکی از آرزوهای بزرگ آموزش و پرورش تربیت دانش‌آموزان خلاق می‌باشد. به همین دلیل شناسایی عوامل مؤثر بر خلاقیت به این مساله کمک می‌نماید. در این ارتباط، برخی از صاحب‌نظران، به طور کلی مجموعه‌ای از عوامل شناختی (مانند هوش و استعداد)، متغیرهای محیطی (مثل عوامل سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی) و متغیرهای شخصیتی (مانند پنج عاملی شخصیت، انگیزه درونی، ویژگی‌های خودرهبی یا دیگر رهبری و...) را بر خلاقیت مؤثر دانسته‌اند. (آیزنک، 2000) روان‌شناسان اجتماعی، به نقش ساختارهای اجتماعی در پرورش افراد خلاق توجه و تأکید کردند.

4 Ryhammar & Brolin

5 Jeffrey & Craft

6 Flett & Hewitt

7 Homachek

8 Frost

9 Terry-Short

10 Neurotic

1. Harris

2. Novel Products of Value پژوهش در یادگیری آموزشگاهی

3. Wiesberg

پژوهش حاضر، در راستای این خط مطالعاتی به بررسی رابطه ابعاد کمال‌گرایی با خلاقیت در میان دانش‌آموزان دبیرستانی پرداخته و درصدد پاسخ‌گویی به پرسش‌های ذیل است:

- 1- آیا ابعاد کمال‌گرایی قابلیت پیش‌بینی خلاقیت دانش‌آموزان دبیرستانی را دارد؟
- 2- آیا ابعاد کمال‌گرایی قابلیت پیش‌بینی خلاقیت گروه پسران را دارد؟
- 3- آیا ابعاد کمال‌گرایی قابلیت پیش‌بینی خلاقیت گروه دختران را دارد؟

مواد و روش‌ها

این پژوهش از نوع پژوهش‌های توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه دانش‌آموزان دوره دبیرستان شهر شیراز تشکیل می‌دهد که 370 دانش‌آموز به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای به عنوان آزمودنی این پژوهش انتخاب شدند. از آنجا که 16 مورد از پرسش‌نامه‌ها ناقص تکمیل شده بود، پرسش-نامه‌های 354 دانش‌آموز (186 دختر و 168 پسر دوره متوسطه) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

برای جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش از ابزارهای اندازه‌گیری به شرح زیر استفاده شد:

آزمون مدادی-کاغذی چندگزینه‌ای سنجش خلاقیت عابدی¹⁴: آزمون مدادی- کاغذی چندجوابی سنجش خلاقیت عابدی، به کوشش جمال عابدی (2002) به منظور تسهیل در امر سنجش خلاقیت و با هدف جبران مشکلاتی مانند نمره‌گذاری و اجرای طولانی سایر آزمون‌های خلاقیت طرح و تنظیم گردیده است. فرم کنونی این مقیاس در سال 1994 تنظیم شد که در مطالعات متعددی اعتبار و روایی آن بررسی گردیده است.

مهم باشد، نفس تلاش کردن برای رسیدن به هدف در نظرشان اهمیت دارد. در مقابل، افراد کمال‌گرای منفی (نابهنجار) یا روان‌رنجور، بیشتر در فکر آند که مبدا اشتباهی از آن‌ها سر بزند و هیچ وقت احساس پیروزی نمی‌کنند. کسانی که کمال‌گرایی منفی دارند، حتی اگر از دیگران بهتر کار کنند، اما باز هم احساس رضایت نمی‌کنند، خود را سرزنش می‌کنند. (فلت و هیویت، 2002، 2005، 2006؛ هاس و پراپاویس، 2003)

فلت و هیویت (2006) در پژوهش خود به جنبه‌های مثبت و منفی کمال‌گرایی اشاره دارند و بیان می‌دارند توجه موشکافانه به جزئیات و تعهد دو مؤلفه اصلی کمال‌گرایی مثبت است و وجود این دو بعد در افراد با کمال‌گرای مثبت باعث شکوفایی توانایی‌های آن‌ها و ارتقاء افکار خلاقانه می‌شود که این دو مؤلفه جزء ویژگی‌های افراد خلاق نیز می‌باشد.

برولین¹¹ (1992) در مطالعه خود، صفاتی همچون انگیزش قوی و درونی، کنجکاوی هوشمندانه، استقلال فکری و عملی و تمایل به خودشکوفایی را جزء ویژگی‌های اساسی افراد خلاق معرفی می‌کند که بر اساس پژوهش فلت و هیویت (2006) افراد با کمال‌گرایی مثبت، نیز دارای ویژگی‌های ذکر شده فوق می‌باشند. استامپف و پارکر¹² (2000) بر اساس ساختار شخصیت و نظریه پنج عامل کاستا و مک‌کری¹³ (1992)، نشان دادند که بین روان‌رنجورخویی با نگرانی بیش از حد نسبت به اشتباه، شک درباره اعمال و کمال‌گرایی منفی همبستگی مثبت وجود دارد و بر اساس ویژگی افراد روان‌رنجور، آن‌ها قادر به انجام تکالیف و کارهای خلاقانه نیستند. در صورتی که بین آزاداندیشی، وظیفه‌شناسی و نظم و ترتیب با کمال‌گرایی مثبت همبستگی مثبت وجود دارد و بر این اساس آن‌ها از خلاقیت بالا و قدرت خوبی برای درک عواطف و هیجانات برخوردارند.

¹⁴. Multiple Choice Paper and Pencil Test For measuring creativity (MPPT)

11. Brolin

12. Stamf & Parker

13. Costa & Mccrae

مقیاس کمال‌گرایی مثبت و منفی تری-شورت و همکاران: تری-شورت و همکاران برای اندازه‌گیری کمال‌گرایی مثبت و منفی در سال 1995 ابزاری را تهیه کردند که مشتمل بر 40 گویه می‌باشد که 20 گویه آن کمال‌گرایی مثبت و 20 گویه آن کمال‌گرایی منفی را ارزیابی می‌نماید. گویه‌ها در مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرتی، کمال‌گرایی آزمودنی‌ها را از نمره یک تا پنج در دو زمینه مثبت و منفی می‌سنجد. حداقل نمره آزمودنی‌ها در هر یک از مقیاس‌های آزمون 40 و حداکثر آن 200 خواهد

جدول 1. ماتریس همستگی بین ابعاد کمال‌گرایی و خلاقیت

متغیر شاخص	1	2	3	میانگین	انحراف معیار
1- خلاقیت	-			132/2	25/01
6- کمال‌گرایی مثبت	0/06	-		55/4	14/04
7- کمال‌گرایی منفی	-0/48*	0/44*	-	58/7	11/5

بود. این مقیاس توسط محقق به فارسی ترجمه شده و با فرم اصلی آن مطابقت کامل داده شده است. بشارت (1382) جهت تعیین اعتبار این مقیاس در یک نمونه 212 نفری از دانشجویان از روش آلفای کرونباخ استفاده کرد. طبق گزارش این محقق، ضریب آلفا برای زیرمقیاس‌های کمال‌گرایی مثبت و منفی به ترتیب، 0/90 و 0/87 برای کل آزمودنی‌ها، 0/91 و 0/88 برای دانشجویان دختر و

جدول 2. خلاصه مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و مشخصه‌های

آماری رگرسیون ابعاد کمال‌گرایی بر خلاقیت دانش‌آموزان (کل گروه)

الگو	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	R	R ²	Sig
رگرسیون	57607/12	2	28803/5	61/9	0/52	0/26	0/001
باقیمانده	193295/9	351	465/2				

0/89 و 0/86 برای دانشجویان پسر به دست آمده است

که نشانه همسانی درونی بالای این مقیاس می‌باشد.

در پژوهش حاضر جهت تعیین اعتبار این مقیاس از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفا برای زیرمقیاس‌های کمال‌گرایی مثبت و منفی به ترتیب 0/87 و 0/85 به دست آمد که ضرایب نشانه اعتبار رضایت‌بخش مقیاس می‌باشد.

(عابدی، 2002) این فرم 60 گویه دارد. هر ماده 3 گزینه دارد که میزان خلاقیت را از کم تا زیاد می‌سنجد و به ترتیب نمره‌ای از 1 تا 3 به آن تعلق می‌گیرد و جمع نمرات در این مقیاس از 60 تا 180 می‌باشد.

حقیقت (1382) اعتبار این آزمون را با استفاده از روش‌های بازآزمایی و آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار داد. طبق گزارش این محقق، ضرایب به دست آمده برای کل آزمون با استفاده از روش بازآزمایی ضریب (0/78) به دست آورد. همچنین ضرایب به دست آمده برای آزمون با استفاده از آلفای کرونباخ ضریب (0/82) را به دست آورد. در پژوهش حاضر نیز اعتبار این آزمون را با استفاده از روش‌های آلفای کرونباخ و تصنیف مورد بررسی قرار گرفت. طبق نتایج، ضرایب به دست آمده با استفاده از روش آلفای کرونباخ ضریب (0/82)، به دست آمد. ضرایب به دست آمده با استفاده از روش تصنیف ضریب (0/83)، به دست آمد.

عابدی (2002) روایی فرم کنونی را که در بررسی حاضر به کار رفته است در چندین کشور دنیا از جمله اسپانیا با استفاده از روش تحلیل عاملی تعیین کرده است. وی شاخص‌های برازندگی مدل را با استفاده از مجذور کای از 0/993 تا 0/999 به دست آورده است و شاخص‌های برازندگی ریشه خطای میانگین مجذورات را از 0/005 تا 0/022 گزارش کرده که این نتیجه حاکی از برازش خوب تحلیل عاملی است.

در پژوهش حاضر به منظور تعیین روایی با استفاده از روش همسانی درونی، همبستگی هر یک از گویه‌ها با نمره کل مورد محاسبه قرار گرفت که ضریب همبستگی هر یک از گویه‌ها با نمره کل بین 0/40 تا 0/70 به دست آمد که همه ضرایب در سطح $P < 0/001$ معنی‌دار است، که این طیف ضرایب حاکی از روایی مطلوب مقیاس مذکور می‌باشد.

نتایج مندرج در جدول 1 نشان می‌دهد که کمال‌گرایی مثبت با ضریب همبستگی 0/06 با خلاقیت در ارتباط است که معنی‌دار نمی‌باشد. در صورتی که با کمال‌گرایی منفی با ضریب همبستگی 0/48- به صورت منفی با خلاقیت در ارتباط است که در سطح $P < 0/01$ معنی‌دار می‌باشد جدول فوق میانگین و انحراف معیار متغیرهای مورد مطالعه را نیز نشان می‌دهد.

برای پاسخ‌گویی به پرسش اول و تعیین اینکه هر یک از ابعاد کمال‌گرایی، به چه میزان و در چه جهتی، خلاقیت

جدول 3. ضرایب استاندارد و غیراستاندارد متغیرهای پیش‌بین بر خلاقیت در کل گروه

Sig	T	B	Se	B	متغیرهای پیش‌بین
0/001	3/7	0/19	0/09	0/33	کمال‌گرایی مثبت
0/001	-11	-0/57	/11	-1/22	کمال‌گرایی منفی

در پژوهش حاضر به منظور تعیین روایی با استفاده از روش همسانی درونی، ضریب همبستگی هر گویه با نمره کل هر عامل مورد محاسبه قرار گرفت و 6 پرسش (5، 8، 17، 22، 31، 38)، به دلیل همبستگی پایین با عامل

جدول 4. خلاصه مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و مشخصه‌های آماری رگرسیون ابعاد کمال‌گرایی بر خلاقیت دانش‌آموزان (در پسران)

Sig	R2	R	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	الگو
0/001	0/37	0/61	49/9	23228/3	2	46456/7	رگرسیون
				464/7	165	76682/7	باقیمانده

را پیش‌بینی می‌کند، از رگرسیون چندگانه استفاده شده که نتایج آن در جداول 2 و 3 آمده است.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود نتایج حاکی از آن است که مدل استفاده شده معنی‌دار است و 26 درصد واریانس خلاقیت توسط کمال‌گرایی قابل تبیین است. در جدول 3 نتایج ضرایب رگرسیون آمده است. از مقایسه ضریب رگرسیون در جدول 3 مشاهده می‌گردد که کمال‌گرایی مثبت با بتای 0/19 به صورت مثبت و کمال‌گرایی منفی با بتای 0/57- به صورت منفی، سهم معنی‌داری در پیش‌بینی خلاقیت در کل گروه مورد پژوهش دارند.

برای پاسخ‌گویی به پرسش دوم از تجزیه و تحلیل رگرسیون چندگانه برای تعیین قدرت پیش‌بینی‌کنندگی خلاقیت توسط ابعاد کمال‌گرایی در گروه پسران نیز استفاده گردید که نتایج آن‌ها را در جدول 4 و 5 آورده شده است.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود نتایج حاکی از آن است که مدل استفاده شده معنی‌دار است و 37 درصد واریانس

خودش حذف شد، اما سایر گویه‌ها همبستگی بالا و متناسبی با نمره کل هر عامل داشت که این مساله حاکی از روایی مطلوب آزمون مذکور است.

بعد از مشخص شدن کلاس‌هایی که دانش‌آموزان آن کلاس‌ها به عنوان مشارکت‌کنندگان در پژوهش تعیین شده بودند، یکی از محققان با حضور در کلاس درس و توزیع پرسش‌نامه‌ها، از دانش‌آموزان خواست تا پرسش‌نامه‌ها را تکمیل نمایند. به افراد اطمینان داده شد که اطلاعات آن‌ها در اختیار کسی قرار نمی‌گیرد و فقط جنبه پژوهشی دارد.

یافته‌ها

نتایج در دو بخش تنظیم شده است. در جدول 1 یافته‌های توصیفی به همراه ماتریس همبستگی آمده است و در جداول 2 تا 7 یافته‌های استنباطی آمده است.

جدول 1 ماتریس همبستگی بین ابعاد کمال‌گرایی و خلاقیت را به همراه میانگین و انحراف معیار متغیرها نشان می‌دهد.

کمال‌گرایی منفی توانست پیش‌بینی‌کننده منفی و معنی‌دار خلایقیت دانش‌آموزان باشد.

نظر به اینکه تاکنون تحقیقی در زمینه ابعاد کمال‌گرایی با خلایقیت صورت نگرفته است، بنابراین به تبیین این رابطه بر اساس مبانی نظری آن‌ها می‌پردازیم. بر اساس مبانی نظری کمال‌گرایی و خلایقیت می‌توان این رابطه را به این صورت تبیین کرد که افراد دارای کمال‌گرایی مثبت، معیارهایی را برای خود در نظر می‌گیرند، اما به جای اینکه رسیدن و یا نرسیدن به آن معیارها برایشان مهم باشد، نفس تلاش کردن برای رسیدن به هدف در نظرشان اهمیت دارد. آن‌ها از تلاش و رقابت برای برتری و کمال لذت می‌برد و در عین حال محدودیت‌های شخصی را به رسمیت می‌شناسند و سعی دارند ملاک‌های بالا اما انطباق‌پذیر و معقولانه برای خود در نظر بگیرند. به

جدول 6. خلاصه مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و مشخصه‌های آماری رگرسیون ابعاد کمال‌گرایی بر خلایقیت دانش‌آموزان (در دختران)

الگو	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	R	R ²	Sig
رگرسیون باقیمانده	16644/6	2	8322/3	27/5	0/48	0/24	0/0001
	55251/3	183	301/9				

عبارتی دیگر این افراد با خود رقابت نه با دیگران. در صورتی که افراد با کمال‌گرایی منفی بیشتر در فکر آنند که مبدا اشتباهی از آن‌ها سر بزند، آن‌ها هیچ وقت احساس پیروزی نمی‌کنند. آن‌ها حتی اگر از دیگران بهتر کار کنند باز هم احساس رضایت نمی‌کنند و مدام خود را سرزنش می‌کنند و به دلیل انتظارات غیر واقع بینانه هرگز از عملکرد خود خشنود نیستند و این افراد سطوح بالایی از اضطراب و ترس را تجربه می‌نمایند و دچار انواع

جدول 7. ضرایب استاندارد و غیراستاندارد متغیرهای پیش‌بین بر خلایقیت در گروه دختران

متغیرهای پیش‌بین	B	Se	B	T	Sig
کمال‌گرایی مثبت	0/84	0/12	0/58	7/1	0/001
کمال‌گرایی منفی	-1/52	0/21	-/48	5/8	0/001

خلایقیت گروه پسران توسط کمال‌گرایی قابل تبیین است. در جدول 5 نتایج ضرایب رگرسیون آمده است.

جهت تعیین اینکه کدام یک از ابعاد کمال‌گرایی سهم بیشتری در تعیین خلایقیت پسران دارند، از ضریب رگرسیون استاندارد (بتا) استفاده گردید. از مقایسه ضریب رگرسیون مشاهده می‌گردد که کمال‌گرایی منفی با بتای 0/60- به صورت منفی، سهم معنی‌داری در پیش‌بینی خلایقیت دانش‌آموزان دختر دارند.

جهت پاسخ‌گویی به پرسش سوم پژوهش از تجزیه و تحلیل رگرسیون چندگانه (به شیوه هم‌زمان) استفاده گردید که نتیجه به شرح زیر می‌باشد:

همان‌طور که ملاحظه می‌شود نتایج حاکی از آن است که مدل استفاده شده معنی‌دار است و 24 درصد واریانس خلایقیت گروه دختران توسط کمال‌گرایی قابل تبیین است. در جدول 7 نتایج ضرایب رگرسیون آمده است.

از مقایسه ضریب رگرسیون مشاهده می‌گردد که کمال‌گرایی مثبت با بتای 0/58 به صورت مثبت و کمال‌گرایی منفی با بتای 0/48- به صورت منفی، سهم

جدول 5. ضرایب استاندارد و غیراستاندارد متغیرهای پیش‌بین بر خلایقیت در گروه پسران

متغیرهای پیش‌بین	B	Se	B	T	Sig
کمال‌گرایی مثبت	0/06	0/12	0/03	0/5	N.S
کمال‌گرایی منفی	-1/22	0/21	-0/60	9/1	0/001

معنی‌داری در پیش‌بینی خلایقیت دانش‌آموزان دختر دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر، رابطه ابعاد کمال‌گرایی با خلایقیت در دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌های حاصل از تحلیل‌های انجام شده در کل گروه و گروه دختران، نشان داد که کمال‌گرایی مثبت به صورت مثبت و کمال‌گرایی منفی به صورت منفی پیش‌بینی‌کننده معنی‌دار خلایقیت در دانش‌آموزان است. در صورتی که در گروه پسران فقط

که ارتباط کمال‌گرایی تربیتی والدین را با خلاقیت فرزندان مورد بررسی قرار دهند.

منابع

البرزی، محبوبه. (1386). تبیین واسطه‌گری باورهای انگیزشی در مدل خلاقیت کودکان با رویکرد به متغیرهای خانوادگی، مدرسه‌ای و باورهای اسنادی در دانش‌آموزان مقطع ابتدایی. رساله دکتری منتشر نشده دانشکده علوم تربیتی دانشگاه شیراز.

بشارت، محمدعلی. (1382). قابلیت اعتماد (پایایی) و اعتبار (روایی) مقیاس کمال‌گرایی مثبت و منفی. مجله علوم روان‌شناختی، 8، 346-359.

حقیقت، شهریانو. (1382). بررسی عوامل خانوادگی (نگرش‌ها و شیوه‌های فرزندپروری، ارزش‌های والدین، طبقه اجتماعی) و آموزشگاهی (جو سازمانی مدرسه) مؤثر در خلاقیت در گروهی از دانش‌آموزان سال چهارم و پنجم ابتدایی در کانون پژوهشی منطقه چهار استان‌های اصفهان، بوشهر، چهارمحال بختیاری، فارس و کهگیلویه و بویراحمد. شورای تحقیقات آموزشی استان فارس.

عابدی، جمال. (1372). خلاقیت و شیوه‌ای نو در اندازه‌گیری آن. پژوهش‌های روان‌شناختی، 1، 46-54.

افسردگی و روان‌رنجورخویی نیز می‌شوند. (هماچک، 1978؛ استامف و پارکر، 2000)

فلت و هویت (2006) در پژوهش خود توجه موشکافانه به جزئیات و تعهد را دو مؤلفه اصلی کمال‌گرایی مثبت می‌داند و وجود این دو بعد در افراد کمال‌گرای مثبت باعث شکوفایی توانایی‌های آن‌ها می‌شود. در تبیین این یافته باید عنوان کرد، افرادی که از تفکرات خلاقانه برخوردارند نیز دارای دو مؤلفه کمال‌گرایی مثبت که فلت و هویت (2006) بیان کرده است نیز می‌باشند. بر این اساس افراد کمال‌گرایی مثبت از تفکرات خلاقانه بیشتری برخوردارند و یافته این پژوهش را می‌توان هم‌خوان با پژوهش فلت و هویت (2006) دانست.

از جمله محدودیت‌های این پژوهش، کم بودن منابع پژوهش در این زمینه است. بدین‌سان، با فراخوانی اندیشه‌ورزان برای انجام پژوهش بیشتر در این حیطه، امید به غنابخشی روزافزون بدنه دانش موجود، می‌تواند محدودیت مذکور را کمتر نماید. با توجه به دامنه محدود مشارکت‌کنندگان در این پژوهش از نظر سنی و جغرافیایی، باید یادآور شد که لازم است در تعمیم نتایج به سایر مناطق و گروه‌های سنی، جانب احتیاط به عمل آید. به علاقمندان پژوهش در این حوزه پیشنهاد می‌شود

Abedi, J. (2002). A Latent- Variable Modeling Approach to Assessing Reliability and Validity of a Creativity Instrument. *Creativity Research Journal*, 14, 2, 267-276.

Amabile, T.M. (1983). The social psychology of creativity: a componential conceptualization. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, (2): 357-376

Amabile, T.M. (1979). Effects of External evaluation on artistic creativity. *Journal of Personality on Social Psychology*, 37, 2, p.p. 221-233.

Amabile, T.M. (1985). Motivational and creativity: Effects of motivational orientation

on creative writers. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48, p.p. 393-399.

Amabile, T.M. (2001). Beyond Talent: John Irving and the Passionate Craze of Creativity. *American Psychologist*, 56, 4, 333-336.

Amabile, T.M. (1982a). Children's artistic creativity: detrimental effects of competition in a field setting. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 8, (3), 573-57.

Amabile, T.M. (1982b). The social psychology of creativity: A Consensual Assessment Technique. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43, 997-1013.

- Brolin, C. (1992). "Kreativitet och kritiskt tandande. Redskap for framtids beredskap " [Creativity and critical thinking. Tools for preparedness for the future]. In Krut, 53, 61-74.
- Costa, P.T. & McCrae, R.R. (1992). Revised NEO personality Inventory (NEO- P.I- R) and NEO five-factor Inventory professional manual. Odessa, FI: Psychological Assessment Resources.
- Eysenck, M.W. (2000). Cognitive Psychology A Student's Handbook. First published by psychology press Ltd.
- Flett, G.L., Hewitt, P.L., Blankstein. K.R. & Dynin, S.W. (1991). Perfectionism, self-actualization, and personal adjustment. *Journal of Social Behavior and Personality*, 6, 147-160.
- Flett, G.L., & Hewitt, P.L. (2002). Perfectionism and maladjustment: An overview of theoretical, definitional, and treatment issues. In P. L.Hewitt, & G.L. Flett (Eds.), *Perfectionism: Theory, Research, and Treatment* (pp. 5-31). Washington, DC: American Psychological Association.
- Flett, G.L., & Hewitt, P.L. (2005). The perils of perfectionism in sports and exercise. *Current Directions in Psychological Science*, 14, 14-18.
- Flett, G.L., & Hewitt, P.L. (2006). Positive versus negative perfectionism in psychology: A comment on Slade and Owens's dual process model. *Behavior Modification*, 30, 472-495.
- Frost, R.O., Marten, P.A., Lahart, C., and Rosenblate, R. (1990). The dimensions if perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14, 449-468.
- Hamachek, D.E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotics perfectionism. *Psychology*, 15, 27-33.
- Harris, R. (1998). Decision Simplification Techniques. [http:// www. Virtual salt. Com/ crebok 6a. htm](http://www.Virtualsalt.Com/crebok6a.htm).
- Haase, A.M. & Prapavessis, H. (2003). Assessing the factor structure and composition of the Positive and Negative Perfectionism Scale in sport, *Journal of Personality and Individual Differences* , 36, 1725-1740.
- Hewitt, P.L., Newton, J., Flett, G.L., & Callander, L. (1997). Perfectionism and suicide ideation in adolescent psychiatric patients. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 25, 2, 95-107.
- Jeffrey, B., and Craft, A. (2001). The universalization of creativity. In Craft, A., Jeffrey, B., and Leibling, M. (Eds.) *Creativity in education Continuum*.
- Kim, J. & Michael, W.B. (1995). The relationship of creativity measures to achievement and to preferred learning and thinking style in a sample of Korean high school students. *Educational and Psychological Measurement*, 5, 60-70.
- Parker, W.D. (2002). Perfectionism and adjustment in gifted children. In G.L. Flett & P.L. Hewitt, (Eds.). *Perfectionism: Theory, Research and Treatment*. Pg 133-148. Washington, DC: American Psychological Association.
- Pacht, A. R. (1984). Reflections on perfection. *American Psychology*, 39, 386-390.
- Runco, M. (2007). *Creativity: theories and themes : research, development and practice*. Elsevier academic press.
- Ryhammar, L., and Brolin, C. (1999). Creativity research: historical considerations and main lines of development. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 43, 3, 259-273.
- Sternberg, R.J. (2001). What is the common thread of creativity ? Its dialectical relation to intelligence and wisdom. *American Psychologist*, 56, pp. 360-362.
- Stampf, H. & Parker, W.D. (2000). A Hierarchical structural analysis of perfectionism and its relation to other personality characteristics. *Journal of Personality and Individual Differences*, 28, 837-852.
- Terry- Short, L.A., Owens, R. G., Slade, P.D., & Dewey, M.E. (1995). Positive and Negative Perfectionism. *Journal of Personality and Individual Differences*, 18, 663- 668.
- Weisberg, R. (1992). *Creativity Beyond the Myth of Genius*. Freeman Company. New York.